

ชื่อเรื่องวิจัย “การประยุกต์หลักศาสนธรรมเพื่อการฟื้นฟูการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนของคนในหมู่บ้านไต้หวัน”

ผู้วิจัย นายแสง ปวงจักรทา และคณะทีมวิจัย

ผู้สนับสนุน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์บริบทชุมชนบ้านไต้หวัน ตำบลป่าป้อ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ว่ามีความเป็นมาอย่างไร มีวัฒนธรรมเป็นอย่างไร การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนบ้านไต้หวันต่อกิจกรรมส่วนรวมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้นเป็นอย่างไร บทบาทของศาสนาในการสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเป็นอย่างไร เงื่อนไข ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนของกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมและ ผลกระทบต่อการสร้างการมีส่วนร่วม และประเพณี วิถีวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่จะสร้างการฟื้นฟูการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนของคนในหมู่บ้านไต้หวัน โดยใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดเก็บข้อมูล เช่น การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เดียว การวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับชุมชน การสรุปบทเรียนร่วมกับชุมชน ประชุมคณะกรรมการวิจัย การประชุมแลกเปลี่ยนกับทีมวิจัยพื้นที่อื่น การจัดเวทีสังเคราะห์วิเคราะห์ข้อมูล และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วม “ค่ายครอบครัว” และ “กิจกรรมในเทศกาลคริสตมาส”

ผลการศึกษาพบว่า ผลการศึกษามีความสอดคล้องและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ผลการศึกษาในด้านประวัติศาสตร์บ้านไต้หวัน เดิมชื่อ “บ้านป่าป้อไต้หวัน” มีสภาพเป็นป่าละเมาะที่ประกอบไปด้วยพรรณไม้นานาชนิดชื่อหมู่บ้านมาจาก “ต้นส้มป้อ” ซึ่งเป็นไม้ยืนต้น ผลกินได้ ยอดอ่อนใบใช้ยำประกอบอาหาร แต่ปัจจุบันนี้เหลือน้อยลง ชาวบ้านป่าป้อเหนือเรียกหมู่บ้านแห่งนี้ว่า “บ้านไต้หวัน” เนื่องจากตัวหมู่บ้านอยู่ทางทิศใต้ของน้ำร่อง

แต่เดิมบ้านไต้หวัน มีผู้นโยกย้ายเข้ามากลุ่มแรกจำนวน 10 ครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวนายแสน ครอบครัวนายด้วง ครอบครัวนายมานางมา ครอบครัวนายมา ครอบครัวนายมี ครอบครัวน้อยปัน ครอบครัว

หนานดิบ-หนานปัญญา ครอบครัวนายตัน ครอบครัวนายจักร และครอบครัวนายทา ชาวบ้านได้ร้องพุดคำเมือง มีสำเนียงการพุดที่เป็นเอกลักษณ์จนไม่สามารถระบุได้ว่าชาวบ้านได้ร้องมาจากชาติพันธุ์ใด เพราะมีการผสมผสานระหว่างสำเนียงไทลื้อ สำเนียงไทเขิน สำเนียงขมุ และสำเนียงเขินแต่

บ้านได้ร้อง 99.9% นับถือศาสนาคริสต์และมี “โบสถ์คริสต์จักรศรีพนาลัย” เป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมทางศาสนา และเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมหน้าหมู่ในเรื่องของสถานที่และสามารถที่จะระดมคนให้เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกัน ทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบัน สามารถหรือมีศักยภาพที่จะกระตุ้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนได้บางประเด็น โดยโครงสร้างการทำงานของคริสตจักรที่แบ่งการทำงานออกเป็นฝ่ายเพื่อขับเคลื่อนคริสตจักร ดังหลักคำสอนที่ปรากฏในพระธรรมกาลาเทียบทที่ 6 ข้อ 2 ว่า“จงช่วยรับภาระของกันและกัน ท่านจึงจะได้ปฏิบัติตามพระบัญญัติของพระคริสต์” เป็นการย้ำให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนต่อกิจกรรมหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน

เมื่อฐานชุมชนคือโบสถ์ คือศาสนา และแต่เดิมนั้นชาวบ้านได้ร้องมีความสมัครสมานสามัคคีกันในงานส่วนรวม ดังนั้นคณะที่มิวิชัยจึงได้ใช้หลักการทางคริสต์ศาสนาเป็นสื่อกลางในการชักชวนให้คนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน

นอกจากผลการศึกษาก็จะทำให้ชุมชนได้เรียนรู้เรื่องประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนเอง และเห็นพัฒนาการเปลี่ยนแปลงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน อันส่งผลให้ชุมชนมีความรักในท้องถิ่นของตนเองแล้ว การทดลองทำกิจกรรม “ค่ายครอบครัว” และกิจกรรมใน “เทศกาลคริสต์มาส” ยังทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนทั้งร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงานและร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานมากขึ้น

ผลการศึกษาวิจัยก่อให้เกิดแนวทางในการดำเนินงานอนาคตเพื่อสานต่อการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในอนาคต โดยให้ทุกกิจกรรมที่เป็นกิจกรรม “หน้าหมู่” ทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ

การทำวิจัยในครั้งนี้จึงเท่ากับว่าเป็นการสร้างครรลองให้คนในชุมชนได้หันกลับมาองถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในชุมชนและเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมของชุมชนมากขึ้น